

МИЛЛИЙ ТИКЛАНİŞ

3 (324) ● 2015 йил 21 январь, чоршанба

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг ижтимоий-сиёсий газетаси

ЎзМТДП — www.mt.uz

Таҳририят — www.milliytiklanish.uz

2008 йил 30 октябрдан чиқа бошлаган

Истиқлол йилларида мамлакатимизда хотин-қизларнинг хукук-манфаатларини химоя килиш, саломатлигини мустаҳкамлаш, ижтимоий фаоллигини юксалтириш йўлида кенг кўламли ислоҳотлар амалга оширилди

Андижон ахборот-технологиялари касб-хунар коллежида бухгалтерия хисоби ва аудит, ахборот коммуникация технологиялари, информатика ва ахборот технологиялари, телекоммуникация, почта хизмати йўналишларида мутахассислар тайёрланади

Зилзилани олдиндан аниқлаш мумкинми? Бир неча сонияда рўй берадиган ер силкинишига қарши қандай чоралар кўриш лозим? Бу нафар мутахассислар, балки жаҳон ҳаммасини ўйлантириб келаётган жиддий масалаларданdir

5 МАЊНАВИЯТ

6 НИГОХ

7 ХАЛҚАРО ҲАЁТ

◦ ЎзМТДП ҳаёти

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Марказий Кенгашининг навбатдаги Пленуми бўлиб ўтди. Унда ЎзМТДП Марказий Кенгashi, Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси ва ҳалқ депутатлари маҳаллий Кенгашлардаги партия гурӯҳлари аъзолари, партия фаоллари ва оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Муҳим сиёсий жараёндаги иштирок масаласи муҳокама этилди

Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар манфаати

Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар манфаати

таъминланишида муносаб иштирок этамиз

Давлатимиз рахбарининг Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги ўтган ўйларни якунларига кўзига ўзиганда махсулотларни таъминлашада мухим роли ўйнани амала тасдиқланганини алоҳида таъкидлади. Жорий йилда ҳам катор мутасадди идора ва вазирларлар зиммасига масульиятили вазифалар юқланганни бу борадаги янгилиниш ва сайй-харакатлар юқори гўянига кўтарилишидан далолат.

Бозорларимизни зарур истемол товарларни ҳамда бутловчи маҳсулотлар билан тўлдириш ахоли бандигини таъминлашада мухим роль ўйнани амала тасдиқланганини алоҳида таъкидлади. Жорий йилда ҳам катор мутасадди идора ва вазирларлар зиммасига масульиятили вазифалар юқланганни бу борадаги янгилиниш ва сайй-харакатлар юқори гўянига кўтарилишидан далолат.

Маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни ўйнани амала тасдиқланганини алоҳида таъкидлади. Бунду маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг хиссаси ҳам алоҳида эътироф этилди. Яъни, мамлакатимизда маҳсулотларни экспорт қўйувчи ишлаб чиқарувчиларни кўллашиб кувватлаш, уларнинг маҳсулотлари рагбаттардо шохбаси ошириш ва янги бозорларни ўзлаштириш чора-тадбирларни амалга ошириш изниллик билан давом эттирилган қайд этилди.

Юрбошимиз 2015 йил якунларига кўра, мамлакатимиз япли ичи маҳсулоти 8,1 физига, саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми — 8,3 физига, кишлопкўжалиги ишлаб чиқариш ҳажми — 6,9 физига, капитал курилиш ҳажми — 10,9 физига, чакана товар айланмаси ҳажми — 14,3 физига ўсгани, ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг қаралбайшиб 70 физигина юқори гўянича кийматга эга бўлган тайёр товарлар ташкил этган таъкидланади. Бунду маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг хиссаси ҳам алоҳида эътироф этилди.

Маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни ўйнани амала тасдиқланганини алоҳида таъкидлади. Жорий йилда ҳам катор мутасадди идора ва вазирларлар зиммасига масульиятили вазифалар юқланганни бу борадаги янгилиниш ва сайй-харакатлар юқори гўянига кўтарилишидан далолат.

Маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни ўйнани амала тасдиқланганини алоҳида таъкидлади. Жорий йилда ҳам катор мутасадди идора ва вазирларлар зиммасига масульиятили вазифалар юқланганни бу борадаги янгилиниш ва сайй-харакатлар юқори гўянига кўтарилишидан далолат.

Гайрат КОДИРОВ, ЎзМТДП Жиззах вилоят Кенгashi раиси

◦ Электорат минбари

ЎзМТДП манфаатларимизни ҳимоя қилишига ишонамиз

Мамлакатимизда бўлиб ўтган сайлов сиёсий партиялар ва уларнинг номзодлари ўртасида қизғин курашлар асосида кечганини ҳар бир юртдошимиз кўриб, кузатиб борди. Сайлов, аввало, ҳалқамизни жиҳтли, мамлакатимизда Президентимиз Ислом Каримов раҳманолигида амалга оширилётган ислоҳотларга дахлдорлик хисса ва фуқаролик масъулияти ошиб бораётганини ява бир бор яққол намоён қилди.

Мазкур сиёсий вожелик нафакат ҳамюрларимиз, балки дунё ҳаммасининг диккат марказида, унда бевосита иштирок этган хорижий кузатувчилар ва оммавий ахборот воситалари вакиллари эътирофига сазовор бўлганини ҳар куни телевидение саебатида оматуб орқали кузатиб боряпмиз.

Вакиллик органларига ўз вакилларимизни сайлаш, ўз хоҳиш-иродамизни эркин билдириш хукукини амалга ошириб, сайловда иштирок этганимиз келажаги, Ватанимиз тараккиётни учун овоз бердик.

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси сайловлари Платформасидаги ҳалқимиз маънавияти, хусусан, ёшлар тар-

зод кўрсатиш таклифи, партияниң навбатдаги Съездини қакириш таъминланишида мухокама қилинди.

Маълумки, Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси 2014 йилнинг 26 декабридан Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида иштирок этиши партия зиммасига масъулияти вазифадир.

Пленумда 2015 йил 29 марта куни бўлиб ўтадиган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг иштироки, Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида тайёргарлик кўриши ва уни ўтказиб бўйича асоси таъбирилар дастурини тасдиқлади.

Ўзбекистон Республикаси Конс-

титуциясининг 32-моддасида фуқаролар жамият ва давлат ишларини бошқаришда бевосита ҳамда ўз вакиллари орқали иштирок этиши хукукига эгалиги белгилаб кўйилган. Бундай иштирок ўзини ўзи бошқариш, референдумлар ўтказиш, давлат органларини демократик тарзда ташкил этиш, давлат органларининг фолияти устидан жамоатчилик назоратини ривожлантириш ва такомиллаштириш ўйли билан амалга оширилади.

2-бет

тизими таъминланишида мухокама қилинди.

Сайловчилар ишончини оқлаш — катта масъулият

4-бет

«Milliy tiklanish» газетасини
www.milliytiklanish.uz
сайтида ҳам ўқинг!

◦ Тахлил

Яқинда қадим Буҳорони зиёрат қилишига бордим. Арк, Ситораи Моҳи-Хосса, Етти тир зиёратгоҳларини кўриб, ажододларимиз аклу-заковати, салоҳиятига лол қолмасдан илоҳ ўйқ. Узоқ асрлардан гувоҳлик берувчи, юқсан дид билан бунёд этилган обидалар, шарқона меморчилик анъаналари ечимлари асосида сайқал берилган нақшинкор безаклар инсон ақлини шоширади.

Туризм истиқболи

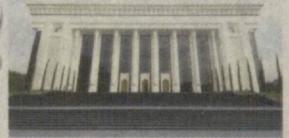
ЎзМТДПнинг устувор вазифаларидан бири

Арк мажмусини томоша қилаётган Лондондан келган сайдинг юз-кўзидаги ҳам ана шундай ҳайрат ифодаси. У ёнданда таржимонга тинмай савол берарди. Ўспириннинг жавобини эшигчаг эса сайёл тез-тез бошни кимирлатиб маъқул ишорасини килар, ўз тилида нималаридерди. Таржимон йигит бироз холи колгач, сенек унинг ёши билан қизиқиди.

3-бет

"Milliy tiklanish" газетасига обуна бўлинг!
Нашр кўрсаткичи — 158

© Бизнинг шарх

Зилзила – энг қадимий тадқиқот

табиий тусдаги фавқулодда ҳолатларга тайёр туриш – долзарб масала

Зилзилани олдиндан аниқлаши мүмкими? Бир неча сонияда рўй берадиган ер силкинишиша қарши қандай чоралар кўриши лозим? Бу – узоқ ўйлардан бўйин нафакат мутахассислар, балки жаҳон ҳамжамиятини ўйлантириб келаётган жиддий масалалардан саналади. Гарчи инсоният XXI асрда – энг янги техника ва технологиялар замонида яшаётган бўлса да, табиий оғатлар олдида ҳамон ожизидир.

Яқинда бир канча давлатларда 2004 йилдекабрь ойдада Жануби-шарқий Осиёда кузатилган зилзила узинги оқибатида юзага келган улкан цунами курбонлари хотирланди. Ўшанда табиий оғат туфайли 250 мингдан зиёд одам хаётдан кўз юмган, минглаб инсонлар бедарак кетганди. Бундан Индонезия, Хиндистон ва Таиланд каби қарийб 18 давлат жиддий жабр кўрди.

Ўша куни соат 10:00 да Хинд океанинг жанубий қисмида 9,3 балли зилзила рўй берди. Оқибатда хосил бўлган цунами шиддат билан киркоғларга урилди. Гавхум Суматра ороли қарийб 30 метрлик тўлқинга қарши ҳеч қандай чора кўрламиди. Дастлаб тўлқин одамларни 20-30 метргача улоқтириди. Навбатдаги зарба янада кучлирок бўлиб, атрофдаги кучалар, ўйларгача этиб борди. Бу атиги 2 дақиқа давом этди. Одамлар ўз ҳаётини саклаб қолиши учун шунчак вақт бор эди, холос. Навбатдаги улкан тўлқин эса ўз дими"га юзлади, минглаб одамларни тортиб кетди...

Орадан 10 йил вақт ўтди. Ҳозир Индо-

незия, Шри-Ланка, Хиндистоннинг Хинд океани билан тулаш шахарларидан ҳаёт изга тушган. Цунамидан зарап кўрган худудлар ҳам 2004 йилги табиий оғатдан сўнг ўзини тикилаб олди. Аммо ҳеч ким аввалидек ер силкиниши содир бўлмаслигига кафолат бера олмайди. Шу боис мазкур худудда бир неча йилдан бўён мутахассислар зилзилани олдиндан аниқлаш, ер кимирлаши сирини очиши борасида кўплаб тадқиқотлар олиб бўлмоқда.

Маълумотларга кўра, ҳар йили курраи заминнинг турли нукталаридан 100 мингдан ортиқ ер силкинишилари содир бўлуди. Уларнинг аксарияти жуда кучиз бўлгани учун унчалик сезилмайди. Нисбатан кучлироқ зилзилалар қарийб ҳар минггадан бирини ташкил этади. Сайнемизда ўртача ҳисобда сарқиз минг одамдан бирни зилзила курбони бўлади ва бўндан ўз барордаги кўп одам зилзиладан ўти ёки ба дараҷада зарап кўради.

Мутахассисларнинг фикрича, кучли доўлув, сув тошиналари, вулканларнинг отилиш вақти, об-хавонинг кескин ўзгариши сингари табиий оғатларни олдиндан аниқлаш имконияти мавжуд. Аммо зилзила бундан мустансад. У табииатга, жамиятга ва экологик вазиятга энг кўтталофат етказади. Фавқулодда содир бўлиб, инсонларни беихтиёр саросимага солиб кўяди. Ҳўш, бундай вазиятда қандай чораларни кўриши, нималарга эътибор қартиш зарур?

Ер силкиниши қадим замонлардан бўён одамлар эътиборини жалб этиб келади. Бошқача айтганда, уни қадими тадқиқот объектларидан бирни дейиш ҳам мумкин. Ҳусусан, юнон олимни Демокрит зилзила сувлар тасири натижасида келиб чиқади, деган хulosани илгари сурган. Аристотель эса фор ва бўшликларда йиғилиб колган ҳавонинг катта босим тасирида остига кириши, ой тутилиши ва довул-

лар зилзила сабабчилари, деб хисоблаган. Аммо бугун ушбу фикрларнинг хатолиги исботланган бўлса ҳам улар айни ҳодиса тўғрисидаги дастлаби иммий қарашлар сифатида қаралади.

Тадқиқотларга кўра, Ер кимирлашинг келиб чиқиши замин қатламларida тўхтовсиз кузатиладиган мурракаб кимёвий, физик жарабайлар мурлаб болгли. Чунончи, солиширма оғирлиги катта бўлган жинсларнинг доимо пастга, енгилларнинг эса юкорига ҳаркатланиши ҳамда радиоактивлик хоссаси асосида бир жинсдан иккincinnisнинг хосил бўлиши натижасида ажраладиган энергия алмокибат зилзилани юзага келтиради. Мутахассислар кучли зилзилалар содир бўладиган минтакаларни сейсмик жиҳатдан икки асоси ҳудуди бўлишиади. Мутахассислар кучли зилзилалар содир зилзиланларни тўғонларга ўҳшаб олдиндан айтиб бериши имконияти пайдо бўлади. Бундан мақсад моделдан башорат қилишда фойдаланиш, кейин уни мумкаммалаштириб, зилзиланинг вукудга келиш жаҳаенини бир неча ой ёки йил одиннан кузатиш имконини яратишади.

Маълумотларга қараганда, Ерда 7-8 балли кучга эга зилзилалар ҳар ўн йилда содир бўлади. Бундай кучли табиий оғат юзлаб километр радиусдаги худудни вайрон килиши мумкин. Ҳининг кучи ҳатто 700 километр узоқликдан турб ҳам сезилади. Ушбу табиий оғат оқибатида ҳар йили 10 мингга яқин одам курбон бўлмоқда. Лекин тарихда шундай фохидалийилар ҳам учрайдик, курбонлар сони 100, ҳатто 200 мингдан ошади. XX асрда бундай кучли ер силкинишилари 1908 йили Италияда, 1920 йили Хитойда, 1976 йили Хитойда рўй берган. Афсуски, фан тараққиётли, технологиянинг ривожланиши, куткарув хизмати тезкорлигининг ортишига қарамай, зилзила курбонлари сони камайгани ўй. Бу зилзилалар сони ёки уларнинг кучи ортиши билан эмас, бу мамлакатларда ахолининг катта қисми қашшок ҳудудларда яшаш, улар эса сейсмик жиҳатдан мустахсан ҳам утириш мимонига эга эмасликлари билан боғлиқ.

Олимларнинг зилзиладан сўнг тадқиқот сифатида ўтказган сўровномаларига кўра, аҳоли кучли силкинишлар давомийлигини 30-40 сония деб баҳолаган. Аслида улар 5-10 сония давом этади. Инсон танасининг сезигилиги юкорилиги сабаб биз тебранишлар кўламига ҳам ортиқча баҳо бериб юборамиз. Бинонинг чайкалларни тўғрисидаги саволга эса гарчи бу ҳолда тебраниш оралиги атиги 2-3 сантиметр бўлган бўлса-да, ўйни ўёқдан бўёнга бир метрга олиб бориб келди, деб жавоб бершиди.

Геологлар Химолай топлари 150 миллион йил ингардан Хиндистон худудига тенг катта бир ер парчасининг Антарктикандан ажралиб чиқиши ҳамда шимол томонга ўтиб, Осиё кўтъясига келиб урилиши натижасида вужудга келган дейишади. Шунингдек, олимлар назаридан, ер Жанубий Осиёда Шимолий Осиё томон йилига икки сантиметр тенг масофада сильхий бормоқда. Бу эса зилзилаларга сабаб бўлмоқда.

АКШлик олимлар ишлаб чиқсан маҳсус дастур ишга тушагч, ўтмишда ер силжишлар қандай юз берганини билши мумкин бўлади. Мутахассислар сунъий йўлдан ёрдамида олинган ахборотдан Калифорниянинг Сан Андреас худудида минглаб йиллар давомидаги зилзила ҳаркатларнинг қандай бўлганини аниқлашда фойдаланиб, модульлаштиришган. Келажақда ани шу нусхага қараб зилзилаларни тўғонларга ўҳшаб олдиндан айтиб бериши имконияти пайдо бўлади. Бундан мақсад моделдан башорат қилишда фойдаланиш, кейин уни мумкаммалаштириб, зилзиланинг вукудга келиш жаҳаенини бир неча ой ёки йил одиннан кузатиш имконини яратишади.

Маълумотларга қараганда, Ерда 7-8 балли кучга эга зилзилалар ҳар ўн йилда содир бўлади. Бундай кучли табиий оғат юзлаб километр радиусдаги худудни вайрон килиши мумкин. Ҳининг кучи ҳатто 700 километр узоқликдан турб ҳам сезилади. Ушбу табиий оғат оқибатида ҳар йили 10 мингга яқин одам курбон бўлмоқда. Лекин тарихда шундай фохидалийилар ҳам учрайдик, курбонлар сони 100, ҳатто 200 мингдан ошади. XX асрда бундай кучли ер силкинишилари 1908 йили Италияда, 1920 йили Хитойда, 1976 йили Хитойда рўй берган. Афсуски, фан тараққиётли, технологиянинг ривожланиши, куткарув хизмати тезкорлигининг ортишига қарамай, зилзила курбонлари сони камайгани ўй. Бу зилзилалар сони ёки уларнинг кучи ортиши билан эмас, бу мамлакатларда ахолининг катта қисми қашшок ҳудудларда яшаш, улар эса сейсмик жиҳатдан мустахсан ҳам утириш мимонига эга эмасликлари билан боғлиқ.

Бехбуд БОТИРОВ,
"Milliy tiklanish" шархловчиси

● Олимларнинг фикрича, Ер кўп жойларда ўз шаклини ўзгартириб, силжиси зилзилалар сонининг ошишига сабаб бўлмоқда. Бунга мисол сифатида Калифорниядаги 1300 километрлик Сан Андреас ҳудудини айтиш мумкин.

Иллатга қарши ҳамкорлик

БМТ Нигерия ҳукуматига террорчиликка қарши курашиш ёрдам беради.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Нигерияга террорчиликка қарши курашиш борасида ҳамкорлик килишини маълум килган. Бу мазкур мамлакатда одам ўғирлаш, порташ ва турли тўқнашувлар кучибоғи боратадиги билан изоҳлашади. Айнан, террорчиликка қарши курашиш борасида "тирик бомба" сифатида фойдаланаётгани кўпчиликни ташвишга солмоқда. Яқинда шундай ноxуш ҳолатлардан бирни Майдугурия ва Потисум шахарларидан рўй берди. Одамлар гавжум жойда номалым шахс ўзини портплатини оқибатидаги қарийб 30 киши ҳаётдан кўз юмган. Маълумотларга қараганда, 2014 йилда Нигерияда терактлар сони ўн марта кўпайган. Уларнинг аксариятида вояжда етмаганлардан фойдаланилган айтилади.

Касаллик авжид

Японияда "парранда гриппи" яна авх олмоқда.

Япониянинг Ямагути вилоятида "парранда гриппи" вируси тарқалгани туфайли қарийб 40 минг товук ўйкунинг шахарларидаги парранда фабрикасида аниқланган. Айнан пайтда ушбу ўхжаллик карантин ҳолати эълон килинган. Шу кунларда ушбу вирус сабаб майдзаки вилоятида фабрикада ҳам 42 мингдан зиёд товук ўйкунинг шахарларидаги парранда аниқланган. Гриппнига ҳар бир инфицирнига ҳамон ожизидир.

Рекорд занжир

Дубайллик заргарлар қарийб 6 километрлик тилла занжир ясашган.

Бирлашган араб амирлигининг Дубай шахрида узунлиги 5,52 километрли тилла занжир ясалди. The National газетасининг хабарига кўра, дунёдаги энг узун тилла занжирни ясаш учун 100 киши 45 кун давомида кунига 10 соат меҳнат килган. Рекорд занжирни дубайллик тилла занжирда бозорида томоша килинган. Ушбу кимматтабою буюн бир неча ойдан кейин бир канча қисми бўлнини тутубга келишади. Ҳар бир бўлакка 5,52 километрлик занжирни бир қисми эканини тасдиқловчи маҳсус код кўйлади.

Иқлим исиши кузатилмоқда

Сайёрамизда сўнгги 10 йилдан бўён ҳарорат мунтазам ошмоқда.

1880 йилдан бўён ўтказиб келинаётгани тадқиқотларга кўра, ер шари усту катлами ўртача ҳарорат целсий бўйича 0,8 градусни ташкил этган. NASA маълумотларига кўра, сейсмик санъатида сўнгги 10 йилдан бўён ҳарорат мунтазам ошмоқда. Бу кўмип чиқинилари күтилмоқда. Ҳар бир бўлакка кўплаб чиқарилши натижасида содир бўлмоқда.

Одамлар ўғирланди

"Боко Харам" террорчилик гурӯҳи 80 нафар одамни ўғирлаб кетди.

Камерун шимолида "Боко Харам" террорчилик гурӯҳи 80 нафар кишини ўғирлаб кетган. Маълумотларга кўра, уларнинг аксарияти ёш болалардан иборат. Воеа Мабасс кишилогоғида рўй берни, террорчилар томонидан қарийб юзта уй вайрон этилган.

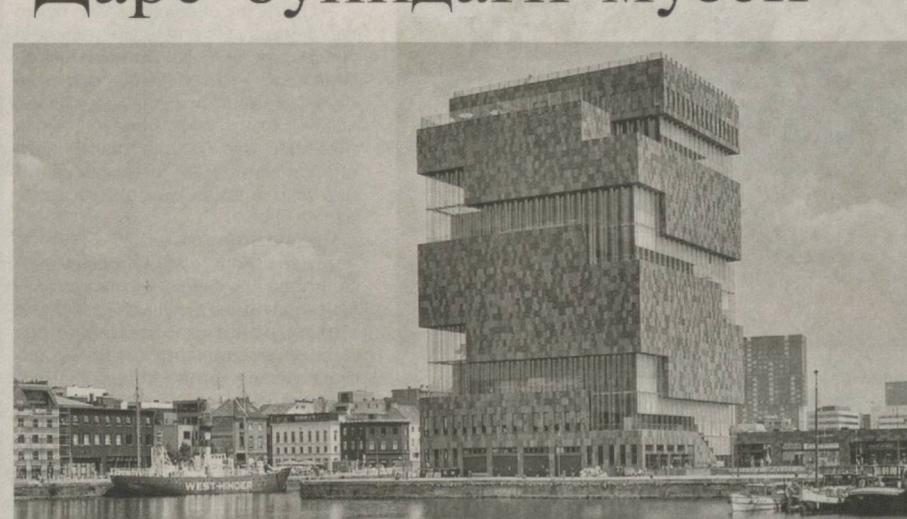
Интернет хабарлари асосида тайёрланди.

Афсоналарга қараганда, одамлар ўғирлика айланган бўлди. Ҳозирнинг 10 йилдан бўён ҳарорат мунтазам ошмоқда. Айнан тарихида тадқиқотларга кўра, ер шари усту катлами ўртача ҳарорат целсий бўйича 0,8 градусни ташкил этган. NASA маълумотларига кўра, сейсмик санъатида сўнгги 10 йилдан бўён ҳарорат мунтазам ошмоқда. Бу кўмип чиқинилари күтилмоқда. Ҳар бир бўлакка кўплаб чиқарилши натижасида содир бўлмоқда.

Гузалликни ҳар ким ўзича тасаввур қиласди. Ҳудди шундай музейлар ҳам томошабинда турли ҳил таассурот ўйғотиши табиий. Бирок, барчага бирдаш маълум бўладиган музейлар саноқли бўлуди. Айнан, олмосга ишлов бершида антвэрпенлик заргарларга тенг келадигани йўқ. Яқинда ўлкашунослик музей сифатида көзониб келаётган маскан-заҳарларни көзини келишади. Айнан, олмосга ишлов бершида антвэрпенлик заргарларга тенг келадигани йўқ. Яқинда ўлкашунослик музей сифатида көзониб келаётган маскан-заҳарларни көзини келишади.

Зафар МУҲАММАД

Дарё бўйидаги музей

Иншоатчиликни кўнинишини таҳдидлашади. Иншоатчиликни кўнинишини таҳдидлашади. Иншоатчиликни кўнинишини таҳдидлашади. Иншоатчиликни кўнинишини таҳдидла

